

Aan

Lithos Projectontwikkeling
T.a.v. dhr. I. Jansen

Barchman Wuytierslaan 10
3818 LH Amersfoort

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

notitie

Contactpersoon

Bas Peeters

Kenmerk

21/426

Status

definitief

Datum

28 september 2021

Betreft

Advies faunavoorzieningen voor plan Hart van Soesterkwartier

1. Inleiding

Achtergrond en vraagstelling

Zenzo MV Projectontwikkeling is bezig met de uitwerking van een plan voor een sloop-nieuwbouwopgave bij de Emmauskkerk in Amersfoort. Het plan behelst het slopen van twee aanbouwen van de kerk. In de vrijkomende ruimte wil men bebouwing ontwikkelen met deels een maatschappelijke bestemming en deels een woonbestemming. Het oorspronkelijke kerkgebouw blijft gehandhaafd. Dit plan vereist een wijziging van het bestemmingsplan.

Bij een bestemmingsplanwijziging dient normaliter onderzoek te worden gedaan naar beschermde flora en fauna in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek is ook een ontheffing nodig om het bestemmingsplan uit te mogen voeren, bijvoorbeeld bij sloop en nieuwbouw. Voor de wijk Soesterkwartier in Amersfoort is echter al een gebiedsgerichte ontheffing -met ten grondslag een zogenoemd Soortenmanagementplan- verleend door de provincie op initiatief van de gemeente die ook ontheffinghouder zijn. Door deze gebiedsgerichte ontheffing is het in bepaalde situaties in het Soesterkwartier niet meer noodzakelijk om onderzoek te doen naar flora en fauna en een projectgebonden ontheffing aan te vragen. Wel dient goedkeuring bij de gemeente gevraagd te worden.

In het SMP dat ten grondslag ligt aan de gebiedsgerichte ontheffing zijn enkele voorwaarden genoemd om schade aan beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen en te compenseren. Dit betreft onder meer het realiseren van voorzieningen die bijdragen aan de kansen voor soorten die in de bebouwde omgeving voor kunnen komen en beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming.

Om in aanmerking te komen voor het gebruik van de gebiedsgerichte ontheffing dient aan de gemeente een plan te worden aangeboden waaruit blijkt op welke wijze invulling wordt gegeven aan het treffen van mitigerende maatregelen en het aanbieden van nieuwe verblijfplaatsen. De gemeente bepaalt op basis van het plan of de ontheffing wordt toegestaan.

notitie

Ecogroen is gevraagd om een advies op te stellen over de kansen en mogelijkheden voor soorten die zijn opgenomen in het Soortmanagementplan (SMP), en hierin tevens het plan op te nemen waarin invulling wordt gegeven aan de voorwaarden van de gebiedsgerichte ontheffing.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de bestaande situatie en de voorgenomen ontwikkeling beschreven. In hoofdstuk 3 wordt de achtergrond van het SMP beschreven. Hoofdstuk 4 gaat in op de effecten van de ontwikkeling op beschermde soorten. In hoofdstuk 5 is een ecologisch werkprotocol opgenomen waarin de te nemen maatregelen zijn vastgelegd. Tenslotte zijn in hoofdstuk 6 de voorzieningen die in de nieuwbouw moeten worden aangebracht gedetailleerd. In bijlage 1 is een beschrijving van de beschermde soorten en hun Staat van Instandhouding opgenomen en in bijlage 2 het logboek dat moet worden ingevuld volgens het ecologisch werkprotocol.

2. Situatie

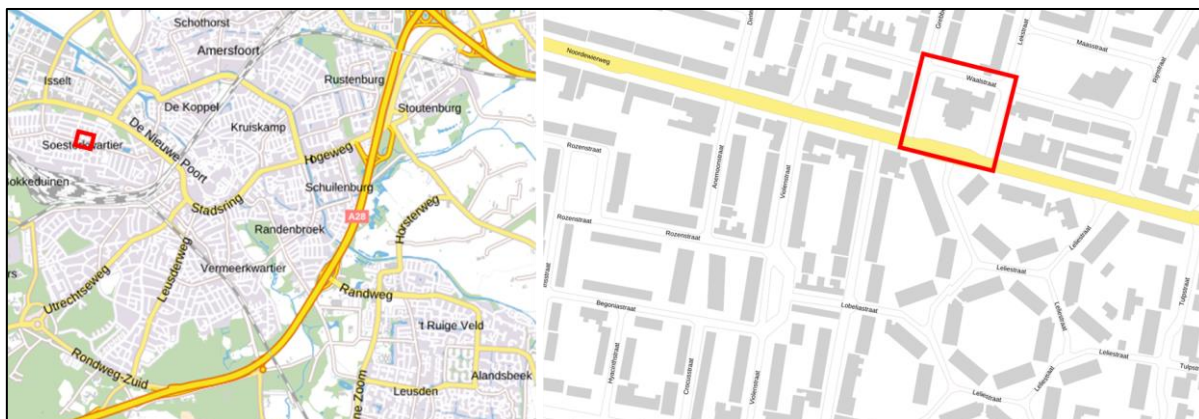
Bestaande situatie

De Emmauskerk (figuur 1) is gelegen in het Soesterkwartier aan de Noorderwierweg in Amersfoort (figuur 2). Het oorspronkelijke deel van het gebouw is opgetrokken in baksteen met een pannengedekt dak, het grondplan is een kruisvorm. Aan een zijde is een bakstenen toren met een houten topconstructie aanwezig. Aan beide zijkanten van het gebouw is achter de oorspronkelijk zijbeuken een éénlaags aanbouw gerealiseerd. Deze delen hebben een plat dak met een bitumineuze dakbedekking.

Figuur 1 Linkerzijde, voorzijde en rechterzijde van de Emmauskerk (foto's Ecogroen).

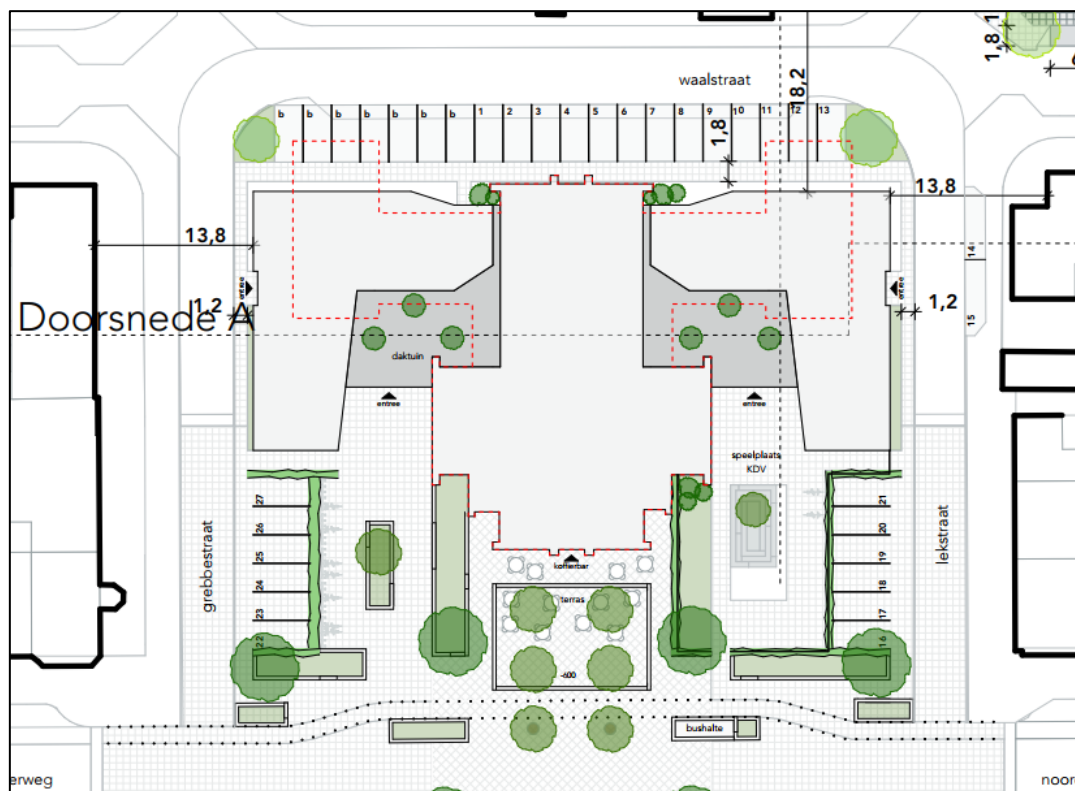
notitie

Figuur 2 Ligging van de Emmauskerk (binnen rode lijnen) in het Soesterkwartier in Amersfoort (bron achtergrond: PDOK).

Voorgenomen ontwikkeling

Het initiatief beoogt om de beide aangebouwde eenlaagse aanbouwen te slopen en op de vrijgekomen plaatsen bebouwing in grotendeels drie lagen te realiseren. In figuur 3 is met de rode stippellijn het grondplan van de bestaande bebouwing aangegeven. In lichtgrijs is de te behouden kerk en de nieuwe drielaags bebouwing aangegeven, donker grijs betreft de nieuwe eenlaags bebouwing. In figuur 4 is een impressie van de nieuwe situatie weergegeven.

Figuur 3 Emmauskerk grondplan bestaand (rode stippellijn) en voorgenomen (licht- en donker grijs). Bron: VOP AGNOVA Architecten.

notitie

Figuur 4 Impressie nieuwe situatie. Bron: VOP AGNOVA Architecten.

3. Soortmanagementplan Soesterkwartier

Gemeente Amersfoort heeft een Soortmanagement Plan¹ (SMP) op laten stellen voor het Soesterkwartier ten behoeve van renovaties van woningen door woningcorporaties in dit stadsdeel. Hiermee wordt voorkomen dat verschillende initiatieven individueel plannen maken, ontheffingsprocedures doorlopen en compenserende maatregelen nemen. Doel van het SMP is de gunstige Staat van Instandhouding (Svi) van beschermde gebouwbewonende soorten in het Soesterkwartier te borgen. De werking van een SMP berust op drie pijlers:

1. Door voorzieningen voor soorten aan te brengen bij nieuwbouw, renovatie en na-isolatie verbetert het aanbod van nest- en verblijfplaatsen.
2. Door nest- en verblijfplaatsen in beeld te brengen en te werken buiten kwetsbare periode van dieren wordt voorkomen dat dieren worden verwond of gedood.
3. In de functionele leefomgeving worden de randvoorwaarden voor de soorten geoptimaliseerd en knelpunten en bedreigingen zoveel mogelijk weggenomen.

In het kader van het SMP zijn in 2017 gerichte onderzoeken naar beschermde gebouwbewonende soorten in het Soesterkwartier verricht. Op grond van het SMP en de resultaten van de gerichte onderzoeken is door provincie

¹ Brekelmans, F.L.A, G. Hoefsloot & G. Vreeman, 2018. Soortmanagementplan Soesterkwartier. Pilot gebiedsgerichte aanpak Amersfoort. Bureau Waardenburg & Movares Rapportnr. 18-179. Bureau Waardenburg, Culemborg

notitie

Utrecht een ontheffing van de Wet natuurbescherming (Wnb) verleend voor werkzaamheden aan gebouwen. Initiatiefnemers kunnen gebruik maken van deze ontheffing indien ze aan een aantal voorwaarden voldoen:

- Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning wordt aangegeven welke voorzieningen voor welke beschermde dieren worden getroffen.
- Werkzaamheden worden op de juiste wijze en in de juiste periode uitgevoerd:
 - Aan gebouwen waarvan bekend is dat er gierwaluwnesten voorkomen worden geen werkzaamheden verricht in de periode van 15 april tot 15 augustus;
 - Aan gebouwen waar het voorkomen van nesten van huismus bekend is worden geen werkzaamheden verricht in de periode van 15 maart tot 15 augustus (tenzij nestplaatsen voor 15 maart ont toegankelijk zijn gemaakt);
 - Voor gebouwen waarvan het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen bekend is wordt in overleg met een ecooloog maatwerk toegepast (m.b.t. de planning en maatregelen).

Omdat in het kader van het SMP een ontheffing is afgegeven waarvan onder voorwaarden gebruik kan worden gemaakt, is nader ecologisch onderzoek en een mogelijke ontheffing Wnb niet noodzakelijk. De eerste voorwaarde is dat gewerkt wordt volgens een plan dat schade aan beschermde soorten uitsluit. De tweede voorwaarde betreft het realiseren van voldoende en ecologisch zinvolle voorzieningen om een bijdrage te leveren aan de doelstellingen van het SMP.

4. Effecten op beschermde soorten

*Huis*mus

Tijdens de inventarisatie in 2017 zijn onder het pannendak van de kerk vier nesten van huismus vastgesteld. Eco-groen heeft bij een veldbezoek op 6 september 2021 vastgesteld dat nesten van huismus in de te slopen aanbouw (plat dak, een bouwlaag) kunnen worden uitgesloten. In het plangebied is marginaal groen aanwezig dat geen dekking kan bieden aan huismus. Het plangebied is ook nauwelijks geschikt als foerageergebied vanwege de overwegende verharding en gebreken aan schuilplaatsen in de direct omgeving. Het is derhalve aannemelijk dat de huismussen in het dak overige elementen van de functionele leefomgeving (foerageergebied, dekking, plekken voor stofbaden, drinkwater) buiten het plangebied zoeken.

Omdat werkzaamheden alleen aan de aanbouw met het platte dak plaatsvinden is er geen sprake van schade aan de jaarrond beschermde nesten van huismus. Sloop- en bouwwerkzaamheden kunnen wel leiden tot tijdelijke verstoring van nesten. Indien bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met de algemene voorschriften die in het SMP zijn opgenomen dan is er geen sprake van nadelige effecten op huismus. Relevante voorschriften zijn in hoofdstuk 5 opgenomen.

*Gier*waluw

Tijdens de inventarisatie in 2017 zijn geen nesten van gierwaluwen in de bebouwing vastgesteld. Omdat het gebied destijds niet volledig in kaart is gebracht is de aanwezigheid van nesten in de hoge gedeelten van de bebouwing echter niet uit te sluiten. In het te slopen deel van de bebouwing zijn geen nesten van gierwaluwen te verwachten vanwege de bouwaard (geen geschikte openingen en nestplaatsen) en de beperkte hoogte (gierwaluw heeft ten minste 3 meter hoogte nodig om uit het nest weg te kunnen vliegen).

notitie

Omdat werkzaamheden alleen aan de aanbouw met het platte dak plaatsvinden is er geen sprake van schade aan eventueel aanwezige jaarrond beschermde nesten van gierzwaluw. Sloop- en bouwwerkzaamheden kunnen wel leiden tot tijdelijke verstoring van nesten, bijvoorbeeld door het beperken van de uitvliegruimte. Indien bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met de algemene voorschriften die in het SMP zijn opgenomen dan is er geen sprake van nadelige effecten op gierzwaluw. Relevante voorschriften zijn in hoofdstuk 5 opgenomen.

Vleermuizen

Tijdens de inventarisatie in 2017 zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld in de bebouwing. Omdat het gebouw in 2017 niet volledig in kaart is gebracht kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing niet worden uitgesloten². Bij het veldbezoek op 6 september is beoordeeld dat, ondanks geringe aantrekkelijkheid (een bouwlaag, geen open stootvoegen, geen betimmering, nauw aangesloten daktrim), ook in de te slopen laagbouw verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig kunnen zijn.

Omdat aan de kerk zelf geen werkzaamheden plaatsvinden is er geen sprake van schade aan (verblijfplaatsen van) vleermuizen in de te handhaven bebouwing. Sloop van de laagbouw en nieuwbouwwerkzaamheden kunnen wellicht leiden tot belemmering bij het gebruik van verblijfplaatsen in de te handhaven delen van de bebouwing en verlies van verblijfplaatsen in de te slopen bebouwing. Indien bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met de algemene voorschriften die in het SMP zijn opgenomen dan is er echter geen sprake van nadelige effecten op vleermuizen. Relevante voorschriften zijn in hoofdstuk 5 opgenomen.

5. Ecologisch werkprotocol

Het SMP schrijft voor hoe de uitvoering plaats moet vinden om te voorkomen dat beschermde soorten worden geschaad. Het volgen van deze voorschriften is voorwaardelijk om gebruik te kunnen maken van de ontheffing in het kader van het SMP. In dit werkprotocol zijn alle maatregelen vastgelegd die genomen moeten worden om schade aan beschermde soorten te voorkomen.

Algemene maatregelen

1. Dit werkprotocol wordt voorgelegd aan de gemeente. Pas na schriftelijke akkoord en doorschrijving van de ontheffing door de gemeente kan worden gestart met de uitvoering van de werkzaamheden.
2. Het protocol wordt door een ecologisch deskundige toegelicht op de werkplaats en is daar gedurende de uitvoering van het project aanwezig en beschikbaar voor controlerende instanties. De opdrachtnemer dient aantoonbaar volgens het protocol te handelen.
3. In het geval van twijfel over de meest adequate uitvoering wordt tijdig advies van een deskundige³ ingewonnen. Het advies van de deskundige wordt gevolgd en gedocumenteerd door de initiatiefnemer.
4. In noodgevallen worden de volgende gedragsregels gevolgd:
 - Er is sprake van een noodgeval bij een acute bedreiging van de veiligheid of de volksgezondheid. Voorbeelden zijn instortingsgevaar, brand, ernstige lekkage of verontreiniging of direct overig gevaar, bijvoorbeeld als gevolg van het vrijkomen van asbest.

² Mededeling stadsecoloog Amersfoort d.d. 26 juni 2021.

³ Deskundig zijn in ieder geval de ecologen die in dienst zijn van gemeente Amersfoort of werkzaam zijn bij een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

notitie

- In noodgevallen worden gedragsregels gevolgd, die passen bij de geest van het SMP: alle mogelijke maatregelen worden getroffen om negatieve effecten op de aanwezige beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen. Als het noodgeval dat toelaat wordt een deskundige ingeschakeld, die adviseert over de wijze waarop de noodzakelijke werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd opdat schade aan beschermde soorten, zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen. De opdrachtnemer/uitvoerder beschrijft de gevolgde gedragsregels en de eventuele effecten op beschermde soorten en rapporteert daarover direct aan de initiatiefnemer. Deze doet melding bij de gemeente.
 - Het inschakelen van een deskundige en het vastleggen van de gevolgde werkwijze zijn van groot belang. Dan kan achteraf worden vastgesteld dat het ging om een niet-voorzienbaar noodgeval en dat naar omstandigheden naar beste kunnen is gehandeld.
5. Afwijking van het protocol is alleen mogelijk na overleg met de ecologisch deskundige.
 6. Bij het onverwacht aantreffen van strikt beschermde soorten - vooral nesten van broedvogels en verblijfplaatsen van vleermuizen - worden de betreffende werkzaamheden direct gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecologisch deskundige (of uitvoerder) en met de ontheffinghouder. Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

Logboek

7. Door de ecologisch deskundige wordt een ecologisch logboek bijgehouden (zie bijlage 2). Hierin wordt vermeld op welke data de deskundige aanwezig was, welke werkzaamheden zijn uitgevoerd en begeleid, welke maatregelen bedoeld om schade aan beschermde soorten te voorkomen zijn uitgevoerd en hoeveel exemplaren en verblijfplaatsen van welke beschermde soorten op welke locatie zijn waargenomen. Tevens dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek.
8. Het logboek moet altijd aanwezig zijn op de projectlocatie en dient door de ontheffinghouder op verzoek van een toezichthouder direct te worden overhandigd. Op deze manier kan in geval van handhaving eenvoudig worden aangetoond dat er zorgvuldig gewerkt wordt.

Sloop van de bebouwing

9. Voor de sloop van de aanbouw met het platte dak dient rekening te worden gehouden met aanwezigheid van kleine verblijfplaatsen van vleermuizen. Voor aanvang van de werkzaamheden wordt door een deskundige beoordeeld of en waar in het gebouw kleine verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig kunnen zijn.
10. Eventuele verblijfplaatsen van vleermuizen worden ongeschikt gemaakt in de actieve periode van vleermuizen (van 1 april tot 15 oktober). Op het moment van ongeschikt maken en de drie daaropvolgende dagen moet de minimale temperatuur bij zonsondergang 10°C zijn. Een deskundige op het gebied van vleermuizen dient het juiste moment van ongeschikt maken te bepalen.
11. Het ongeschikt maken van de bebouwing geschiedt als volgt:
 - a. De hoeken van de te slopen bebouwing worden verwijderd;
 - b. In gebouwen met een spouw wordt om de 4 meter aan de boven- en onderzijde van het buitenste spouwblad gaten van minimaal 0,75 bij 0,75 m gemaakt;
 - c. Dakbedekking, dakbeschot, gevelbetimmering, boeiboorden, muurplaten en kozijnen worden handmatig verwijderd.
12. Na het ongeschikt maken dient door middel van een vleermuisonderzoek te worden vastgesteld dat de vleermuizen daadwerkelijk vertrokken zijn. De controle dient uiterlijk drie dagen voorafgaand aan de

notitie

werkzaamheden in de actieve periode van vleermuizen uitgevoerd te worden en als de minimale temperatuur bij zonsondergang 10°C is geweest. Daar waar de werkzaamheden in de winterperiode plaatsvinden dient deze controle tussen 1 april en 15 oktober te worden uitgevoerd.

13. Indien tijdens de sloopwerkzaamheden beschermde dieren worden aangetroffen dienen de werkzaamheden direct te worden stilgelegd. Eventueel blootgelegde verblijfplaatsen worden direct zo goed mogelijk in de oude staat teruggebracht. De gemeente en ecologisch deskundige worden direct geïnformeerd. Vervolgens wordt in overleg met de deskundige besloten wanneer en op welke wijze de werkzaamheden kunnen worden voortgezet.
14. Tijdens sloop wordt voorkomen dat nesten en verblijfplaatsen in de te handhaven bebouwing worden verstoord of vernield. Hiertoe worden geen steigers geplaatst in de aanvliegroutes van vleermuizen, huismussen of gierzwaluwen. Bij gebruik van bouwlampen worden deze zo gericht dat de te handhaven bebouwing niet wordt verlicht.

Nieuwbouw, permanente verblijfplaatsen en buiteninrichting

15. Ook tijdens de bouw wordt verstoring en vernieling van verblijfplaatsen in de te handhaven bebouwing voorkomen door aanvliegroutes en verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen in de bestaande bebouwing niet te blokkeren met steigers of aan te lichten met bouwverlichting.
16. In de nieuw te ontwikkelen bebouwing worden voorzieningen voor beschermde gebouwbewonende soorten ingebouwd. Dit betreft vier neststenen voor gierzwaluwen, een kraamverblijfplaats voor vleermuizen en drie kleine verblijfplaatsen voor vleermuizen. In hoofdstuk 6 van deze notitie zijn geschikte locaties en de wijze van realisatie gedetailleerd. Hier kan uitsluitend van worden afgeweken in overleg met de ecologisch deskundige.
17. Het niet bebouwde deel van het projectgebied dient te worden versterkt als leefgebied voor huismus door het aanbrengen van onderdelen uit de functionele leefomgeving van huismussen (beschutting, voedsel, water en stof, zie hoofdstuk 6).
18. Er wordt geen permanente verlichting aangebracht die gevels en daken van de bebouwing (bestaand en nieuw) verlicht om verstoring van nest- en verblijfplaatsen te voorkomen.
19. Na realisatie informeert de initiatiefnemer de gemeente over de aard en de exacte locaties van de voorzieningen ten behoeve van vastlegging van alle getroffen soortspecifieke maatregelen in het kader van het SMP.

6. Permanente voorzieningen in de nieuwbouw

Het SMP heeft de ambitie om in het Soesterkwartier nestplaatsen voor 600 paar huismussen en 80 paar gierzwaluwen te realiseren. Voor vleermuizen is de ambitie om 100 paarterritoria, 1 kraamkolonie en 10 deelkolonies te faciliteren. Hieronder wordt aangegeven welke maatregelen in het plan mogelijk zijn om hieraan een bijdrage te leveren. Als richtlijn houdt de gemeente aan dat voor te renoveren te laagbouwoningen twee voorzieningen per woningseenheid worden gerealiseerd. In dit project is echter sprake van realisatie van een nieuw appartementencomplex waarin realisatie van 2 voorzieningen per wooneenheid niet haalbaar of zinvol is. Daarom is hieronder voor huismus, gierzwaluw en vleermuizen een aantal voorzieningen opgenomen dat inpasbaar en ecologisch zinvol is. De voorgestelde maatregelen zijn afgestemd met de ecooloog van gemeente Amersfoort.

Huismus

Het gebruik van de dakvoet van het pannendak van de kerk als nestplaats wordt versterkt door in het plangebied elementen uit de functionele leefomgeving toe te voegen.

notitie

- Beschutting wordt gerealiseerd door het aanbrengen van groenvoorzieningen in de vorm van hagen, struiken en klimplanten (stekelige, groenblijvende en zaad/vruchtdragende soorten zoals meidoorn, klimop en vuurdoorn).
- Foerageermogelijkheden worden versterkt door het aanbrengen van gazon, groenstroken en halfbestrating waarin ruimte ontstaat voor inheemse kruiden en grassen (straatgras, vogelmuur, madeliefje, paardenbloem, etc.) en groen dat insecten (voedsel voor jongen) aantrekt zoals rozen, frambozen, esdoorn, linde, coniferen.
- Drinkgelegenheid en badgelegenheid wordt aangeboden door hemelwater lang vast te houden of door aanleg van waterelementen.
- Locaties voor stofbaden vindt de huismus op open, zandige plekjes in perken en groenstroken.

Gierzwaluw

Als nestgelegenheid voor gierzwaluw worden in de gevels van de nieuwbouw neststenen ingemetseld. Hiermee wordt invulling gegeven aan de eis dat de nestvoorzieningen duurzaam en onderhoudsvrij zijn. Gierzwaluwen broeden bij voorkeur met meerdere paren bij elkaar in de buurt. Daarom worden hier vier neststenen toegepast. Vanwege overheersende windrichting en bezonning zijn gevels die op het noorden of oosten zijn georiënteerd hiervoor het meest geschikt. De neststenen dienen bovenaan in de gevel van de tweede verdieping te worden geplaatst op een plek waar vrije uitvliegruimte is van tenminste 4 meter diep en 1 meter breed zonder risico op verkeersslachtoffers. In deze ruimte mogen geen belemmeringen worden geplaatst zoals begroeiing of zonneschermen. De onderlinge afstand van de neststenen moeten minimaal 40 cm zijn.

In de nieuwe bebouwing is de oostgevel een geschikte locatie. In figuur 5 is aangegeven waar de nestkasten het beste kunnen worden ingebouwd. In figuur 6 staat een voorbeeld van een geschikte neststeen, er zijn ook andere leveranciers die geschikte neststenen voor gierzwaluw in hun assortiment hebben. De neststeen kan desgewenst achter gevelbekleding of steenstrips worden geplaatst, waarbij de invliegopening uiteraard vrij moet blijven.

Figuur 5 Plaatsing van vier neststenen voor gierzwaluw in de oostgevel, geen correcte maatvoering kasten, van de kasten hoeft alleen de invliegopening zichtbaar te zijn. Bron gevelafbeelding: VOP Agnova Architecten.

notitie

Figuur 6 Voorbeeld van een geschikte neststeen (links) ingebouwd in een muur (rechts). Bron: VivaraPro, type IB GZ 03.

Vleermuizen

Verblijfplaatsen voor vleermuizen worden gerealiseerd door het inbouwen van inbouwstenen. Vleermuizen maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen, zij zoeken een plek die op dat moment het meest geschikt is, afhankelijk van het doel van het en de weersomstandigheden. Bij toepassing van meerdere kasten moeten deze daarom zo worden geplaatst dat er verschillende microklimaten in de kasten ontstaan. De meest geschikte gevels voor inbouw zijn op het zuiden of op het westen georiënteerd. Vleermuiskasten dienen zo hoog mogelijk in de gevel te worden geplaatst. Geclusterde plaatsing van meerdere kasten verhoogt het succes. De ruimte voor de uitvliegopening dient vrij te blijven van bomen en andere obstakels.⁴ De kasten worden ingebouwd in de spouw met een opening door het buitenste spouwblad. De opening kan worden afgewerkt met steenstrips of gevelbekleding. Vanwege de uitwerpselen kan een inbouwsteen beter niet boven een balkon of raam worden geplaatst.

Vleermuizen hebben verschillende typen verblijfplaatsen. In de nieuwbouw worden daarom een kraamverblijfplaats en drie kleinere zomer/paarverblijfplaatsen gerealiseerd. Geschikte locaties voor de inbouw zijn weergegeven in figuur 7. Door plaatsing op verschillende windrichtingen en in geveldelen met verschillende kleuren wordt variatie in microklimaat versterkt. Er zijn verschillende leveranciers met geschikte inbouwkasten in hun assortiment. In figuur 8 staan voorbeelden van geschikte kleine verblijfplaatsen. Figuur 9 geeft enkele voorbeelden van geschikte kraamverblijfplaatsen die worden gerealiseerd door meerdere geschikte kasten te schakelen.

⁴ Vleermuiskasten. Toepassing, gebruik en succesfactoren. Zoogdiervereniging. E. Korsten, Bureau Waardenburg, rapport nr 12-156, 30 november 2012.

notitie

Figuur 7 Geschikte locaties voor drie kleine kasten en een kraamkast, geen correcte maatvoering kasten, van de inbouwkasten hoeft alleen de invliegopening zichtbaar te zijn. Bron gevelafbeelding: VOP Agnova Architecten.

Figuur 8 Voorbeelden van kleine inbouwkasten voor vleermuizen, links keramische kast Kleine Tichelaar (bron: faunusnature.com), rechts Inbouwsteen IB VL 08 van Vivara Pro (bron: vivarapro.nl).

notitie

Figuur 9 Voorbeelden van enkele kasten voor kraamverblijfplaatsen. Links keramische vleermuiskast Grote Tichelaar (bron: faunusnature.com). Rechts de inbouwsteen IB VL 07 van Vivara Pro die kan worden gecombineerd met meerdere typen entreestenen (bron: vivarapro.nl). Voor toepassing als kraamverblijfplaats dienen meerdere kasten te worden geschakeld.

notitie

Bijlage 1 Beschermde soorten en hun Staat van Instandhouding

Huismus

De huismus is een algemeen voorkomende standvogel die nagenoeg in heel Nederland wordt aangetroffen. Binnen de bebouwde kom zijn kwantiteit en kwaliteit van het groen belangrijk voor de mogelijkheden voor huismus. Nesten worden vooral gevonden in gebouwen onder pannendaken. De soort is de laatste decennia in aantal vrij hard achteruitgegaan. Vermoedelijk komt dit onder meer door de afname van broedgelegenheid, door renovatie en isolatie van oude woningen en de veranderde bouwstijl van nieuwe woningen.⁵ Landelijk is de SvI van huismus door SOVON dan ook gesteld op matig ongunstig⁶. In de Wnb valt de huismus onder vogels met jaarrond beschermde nesten.

In het SMP is beschreven dat in het Soesterkwartier op basis van de inventarisatie in 2017 een bovengemiddelde dichtheid aan huismusterritoria (342 per 100 hectare) is vastgesteld. Het stadsdeel biedt goed leefgebied voor de huismus.

In het plangebied zijn vier nestplaatsen van huismus geconstateerd⁷. Deze bevonden zich onder het pannendak van de kerk in het plangebied. In de woningen in de omgeving van het plangebied aan de noordzijde van de Noordewierweg zijn geen nestplaatsen aangetroffen. Ten zuiden van de Noordewierweg zijn de meest nabijgelegen nestplaatsen vastgesteld op een afstand van circa 80 meter in huizenblokken aan de Noordewierweg en aan de Narcisstraat. De webviewer geeft tevens 'bijzondere verblijfplaatsen' van huismus aan, dit zijn plaatsen waar een groep van minimaal vijf nestplaatsen van huismussen is vastgesteld, zo'n plaats kan worden beoordeeld als een kolonie. De twee nestplaatsen op 80 meter bevinden zich op de rand van de twee meest nabijgelegen kolonies.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een trekvogel die van april tot en met oktober in Nederland aanwezig is om zich voort te planten. De Nederlandse winter wordt in Afrika doorgebracht. In de broedperiode in Nederland gebruiken gierzwaluwen vaak jaren achtereen dezelfde nestplaats, die in de regel in bebouwing zit. Bij voldoende aanbod van geschikte nestplaatsen broedt de gierzwaluw bij voorkeur in kolonies. De soort broedt verspreid door heel Nederland, met een voorkeur voor wijken van meer dan 50 jaar oud in urbane en sub-urbane gebieden. Er is geen duidelijk beeld van de trend in aantal broedparen, hiervoor is onvoldoende historische informatie. SOVON probeert vanaf 2007 gestructureerd gegevens te verzamelen en constateert in die periode een lichte afname.⁸ Desondanks wordt de SvI in Nederland door SOVON als gunstig beoordeeld.⁹ De nesten van de gierzwaluw zijn jaarrond beschermd en mogen dus ook tijdens de afwezigheid van de vogels buiten het broedseizoen niet worden beschadigd of verwijderd.

Inventarisatie ten behoeve van het SMP heeft geresulteerd in de vaststelling van minimaal 50 nestplaatsen in het Soesterkwartier. Bijna de helft bevindt zich in het stationsgebouw, en een aanzienlijk deel rond de Anjerstraat en Goudsbloemstraat. De dichtheid ligt daarmee op circa 32 nesten per 100 hectare, wat voor een oude wijk in

⁵ Kennisdocument Huismus | *Passer domesticus* | Versie 1.0 Juli 2017

⁶ <https://stats.sovon.nl/stats/soort/15910>

⁷ https://www.amersfoort-in-beeld.nl/#beschermde_dieren_smp

⁸ Kennisdocument Gierzwaluw | *Apus apus* | versie 1.0 Juli 2017

⁹ <https://stats.sovon.nl/stats/soort/7950>

notitie

binnensteden niet bijzonder hoog is. In 2018 zijn aan de noordzijde van het stationsgebouw (Eempolis) zelfs 43 bezette nesten geteld in 87 ingemetselde neststenen.¹⁰

In de kerk in het plangebied zijn geen nestplaatsen van gierzwaluw vastgesteld tijdens de inventarisatie. Ook in de bebouwing rondom het plangebied zijn geen nestplaatsen aangetroffen. De meest nabijgelegen nestplaats bevond zich op circa 160 meter van het plangebied in een huizenblok aan de Spaarne-straat. De eerder genoemde kolonies bevinden zich op meer dan 600 meter van het plangebied.

Vleermuizen

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis verblijft vrijwel altijd in gebouwen, in spouwmuren, scheuren, achter betimmering en daklijsten, tussen daklagen of onder dakpannen. In verschillende perioden van het jaar gebruiken ze de gebouwen als kraam-, zomer-, paar- of winterverblijfplaats. Andere onderdelen van het leefgebied (foerageergebied en vliegroutes daarheen) bevinden zich meestal binnen 2 tot 5 kilometer van de verblijfplaatsen. De landelijke SvI was in 2013 'gunstig' maar is in 2018 op 'onbekend' gezet.¹¹ Renovaties van woningen en de bouwwijze van moderne gebouwen leiden met zekerheid tot het verdwijnen van geschikte verblijfplaatsen.

In het Soesterkwartier zijn in de periode van 2005-2017 diverse onderzoeken volgens het vleermuisprotocol¹² uitgevoerd. Hierbij zijn uitsluitend zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. In de webviewer van Amersfoort¹³ is één verblijfplaats van gewone dwergvleermuis in de nabijheid van het plangebied aangegeven, in een woning op de hoek van de Waalstraat en de Grebbestraat. Overige verblijfplaatsen bevinden zich op grotere afstand, meestal ten zuiden van de Noordewierweg. In een appartementengebouw op circa 500 meter afstand (Paulus Borststraat) is een kraamverblijfplaats vastgesteld.

Laatvlieger

De laatvlieger is een uitgesproken gebouwbewonende soort die zich vaak ophoudt achter gevelbetimmering, in spouwmuren, dakbeschotten en op zolders van allerlei gebouwen. In vleermuiskasten wordt de soort zelden aangetroffen. Laatvliegers bewonen een netwerk van verblijven die op een afstand van hooguit enkele honderden van elkaar liggen. Ze zijn erg plaatstrouw en gebruiken een huis soms jaar na jaar als zomer- en winterverblijfplaats. Foerageergebieden bevinden zich vrijwel altijd van een tot vijf kilometer rondom de kolonie. Bij verplaatsingen volgen ze wel vliegroutes, maar zijn hier minder aan gebonden dan de gewone dwergvleermuis. De SvI is 'matig ongunstig'.¹⁴

In het Soesterkwartier zijn geen verblijfplaatsen van laatvlieger bekend uit de uitgevoerde onderzoeken.

Overige vleermuizen

In Nederland komen ongeveer 20 soorten vleermuizen voor. Omdat deze notitie gericht is op voor vleermuizen aan te brengen voorzieningen in gebouwen wordt hier met name ingegaan op de soorten die algemeen in spouwmuren

¹⁰ Verslag inventarisatie gierzwaluwen gemeente Amersfoort 2018. <https://www.hetgroenehuisamersfoort.nl/gierzwaluw>

¹¹ <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/gewone-dwergvleermuis>

¹² <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen/vleermuisprotocol>

¹³ https://www.amersfoort-in-beeld.nl/#beschermde_dieren_smp

¹⁴ <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/laatvlieger>

notitie

van bebouwing worden aangetroffen. Dit zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Andere gebouwbewonende soorten zoals ruige dwergvleermuis en de zeldzamer meervleermuis en tweekleurige vleermuis zullen, indien zij ook in de omgeving voorkomen, baat hebben bij voorzieningen voor de behandelde soorten. Vanwege zeldzaamheid, specifieke eisen of onwaarschijnlijkheid van voorkomen in Amersfoort van overige soorten is het aanbrengen van voorzieningen hiervoor niet zinvol. In deze notitie is derhalve uitsluitend ingegaan op gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd volgens de Wnb onder het regime van de Europese habitatrichtlijn.

notitie

Bijlage 2 Logboek

Onderstaand logboek dient te worden ingevuld tijdens de uitvoering van mitigerende maatregelen.

Handeling	Datum	Locatie	Paraaf ecologisch toezichthouder	Eventuele bijzonderheden/ opmerkingen